

ישראל

2021

מדד התערבות
תעשיית הטבק והניקוטין

רקע ומבוא

מדינת ישראל הקדימה לחוקק חוקים למאבק בעישון, ביניהם חוק הגבלת הפרסומת והשיווק של מוצרי טבק וחוק למניעת העישון במקומות ציבוריים, עוד בשנת 1983. בשנת 2003 חתמה ישראל על האמנה הבינלאומית למאבק בטבק (FCTC) ואישררה את הצטרפותה לאמנה במאי 2005. במהלך 2010 פעלה הוועדה הציבורית לצמצום העישון ונזקיו, בראשותו של פרופ' גמזו, שאימצה את המלצותיו של צוות מקצועי שפעל במסגרת יוזמת משרד הבריאות 'לעיתיד בריא 2020', במסגרתם נקבעו יעדים למאבק בעישון עד לשנת 2020, והובאה לאישור החלטת ממשלה 3247 בדבר תוכנית לאומית לצמצום העישון ונזקיו במאי 2011. המאבק בעישון בישראל שהחל בתנופה וידע תקופות טובות יותר ופחות, נעצר בשלהי 2013. הרגולציה הקיימת הפכה למיושנת ולא הצליחה לתת מענה עדכני לאסטרטגיות הפעולה של חברות הטבק והניקוטין, ושיעורי העישון בקרב האוכלוסייה הבוגרת כפי שנמדדו בשנת 2019 נותרו ללא שינוי בהשוואה לתחילת העשור¹.

במהלך השנים 2018-2017 התרחשו מהלכים להחדרת מוצרי טבק וניקוטין חדשים מצד תעשיית הטבק והניקוטין, דוגמת IQOS ו-JUUL מחד, ופעילות רגולטורית ענפה בתחום המאבק בעישון מאידך, שכללה, בין היתר, אישור תיקון מס' 7 לחוק איסור פרסומת, לרבות הגדרת סיגריות אלקטרוניות כמוצר עישון, איסור פרסום (למעט החרגת העיתונות המודפסת), חובת חפיסות אחידות ואיסור הצגה בחנויות; הגדרת IQOS כמוצר טבק לכל דבר ועניין וצו מיסוי IQOS בדומה למס על הסיגריות, השוואת המס על הטבק לגלגול למס על הסיגריות, עדכון צו איסור עישון במקומות ציבוריים ועדכון סל התרופות לגבי מענים לגמילה. החל ממרץ 2019 ועד ליוני 2020 נכנסו לתוקף בארבע פעימות סעיפים בחוק איסור פרסומת מוצרי טבק ועישון.

דוח זה בוחן את מעורבותה ודרכי השפעתה של תעשיית הטבק והעישון על הממשל הישראלי ומדיניות

המאבק בעישון בישראל בשנת 2020 ועד מרץ 2021. כמו כן, כולל הדוח מספר מהלכים שהתרחשו במהלך השנים 2019-2017 רק במקרים שהיה להם המשך ישיר בשנת 2020. לשם הבנת התמונה השלמה, מומלץ לעיין בנוסף בדוח מדד התערבות התעשייה, 2020, שנמצא כאן: www.globaltobaccoindex.org

בהשוואה למדד התערבות התעשייה לשנת 2020, ניתן להבחין כי תעשיית הטבק שינתה את דפוסי פעילותה, ממעורבות ישירה בפיתוח המדיניות במהלך השנים 2019-2018 בהן קודמה רגולציה בכנסת ובמשרדי הממשלה ובהמשך ניסיונות להשפיע על אופן יישומה, לפעילות באמצעות גורמים מתווכים ומאמצים לבניית תדמית חיובית בתחום האחריות החברתית תאגידית. שינויים אלה הינם תוצאה של עלייה בחשיפה של הציבור וגורמים בכנסת ובממשל לדרכי פעולתן של חברות הטבק, שהובילו להגברת הביקורת הציבורית והידוק הפיקוח מצד גורמים בכנסת ובממשל על פעילות התעשייה.

כמו כן, החל מ-2012 ועד לשנת 2021, התבררה תביעה של חברת א.סיג בע"מ כנגד משרד הבריאות, בהקשר לרגולציה על סיגריות אלקטרוניות.

ת"א (מרכז) 15-11-49586 - חברת א.סיג בע"מ נ' משרד הבריאות:

תביעה שהוגשה כנגד משרד הבריאות בסכום כולל של 3 מיליון ש"ח (כ-850,000 דולר) על ידי חברה שבשנת 2012 ביקשה לייבא ולשווק סיגריות אלקטרוניות ומוצרים נלווים בישראל. הבקשה נדחתה על ידי משרד הבריאות ובהמשך הוגשה עתירה לבית המשפט הגבוה לצדק (בג"ץ 6665/12 I.SIG בע"מ נ' משרד הבריאות). בשנת 2014 מצא בית המשפט כי משרד הבריאות חרג מסמכותו בכך שהוא אוסר על החברה לנהוג כפי שביקשה, ולכן בשנת 2015 הוגשה התביעה המשפטית. התביעה נדונה בבית המשפט המחוזי בתל אביב. ביום 5.4.2021 נמחקה התביעה על-ידי בית המשפט.

סיכום עיקרי הממצאים

מדד 1: מעורבות תעשיית הטבק בפיתוח מדיניות

במהלך 2020 לא קידם הממשל אישור מדיניות או חקיקה שנוסחה על ידי תעשיית הטבק והניקוטין או בשיתוף פעולה עימה. כמו כן, בחומר הפומבי המפורסם לציבור, לא נמצאו אינדיקציות לקיומן של ועדות או ישיבות רשמיות במשרד הממשלה אליהם מוזמנים נציגי חברות הטבק והניקוטין.

במהלך יולי 2020, בעקבות החלטת ה-FDA בנוגע לשיווק סיגריות ה-IQOS בארה"ב², פעלה פיליפ מוריס לקידום דיון חוזר בנוגע לרגולציה על סיגריות ה-IQOS בישראל. למרות מספר ניסיונות של החברה מול הכנסת ומשרד הבריאות, הודיע משרד הבריאות כי³:

"... החלטת מניהל המזון והתרופות האמריקאי אינה משנה את המצב הרגולטורי במדינת ישראל ביחס למוצרי סיגריות ה-אייקוס..."

והבקשה לפגישה של נציגי חברת פיליפ מוריס עם אנשי משרד הבריאות נדחתה.

מדד 2: פעילויות בתחום האחריות החברתית תאגידית

בחומר הפומבי המפורסם לציבור, לא נמצאו אינדיקציות לפעילויות מסוג תמיכה, שותפות או קבלת תרומה על ידי הממשלה, סוכנויות או פקידיה. יחד עם זאת, נרשמה פעילות ערה בתחום "אחריות חברתית תאגידית" מצד חברת הטבק פיליפ מוריס, שכללה בין היתר השקה לראשונה של דוח קיימות ואחריות תאגידית⁴; שיתוף פעולה עם המכון לאחריות תאגידית בישראל לקיום מפגש שיח בנושא 'האם חברת טבק יכולה להיות חברה בת קיימא'⁵; פנייה של PMI Science בהצעה למלגות לסטודנטים בפקולטות לרפואה ופרסום קולות קוראים לתרומה לקהילה.

ביוני 2020, פנה ארגון בשם EARTHBOUND המשמש כנציג מטעמה של קרן FSFW למשרד החוץ ולמכון הוולקני לשם בחינת היתכנות לשיתוף פעולה בתחום חקלאות טבק בהודו ולכאורה למציאת חלופות לה⁶. ארגוני בריאות הציבור פנו במכתב למשרד החוץ, משרד החקלאות והכפר ומשרד הבריאות, חשפו את הקשר לחברת הטבק וביקשו להימנע מלקדם כל שיתוף פעולה עימם, בהלימה לאמנת ה-FCTC⁷. ככל הידוע לנו לא היה המשך לפיתוח שיתוף הפעולה.

מדד 3: מתן יתרונות לתעשיית הטבק והניקוטין

החל ממרץ 2019 החל יישום חוק איסור פרסומת והגבלת השיווק של מוצר טבק ועישון, התשמ"ג-1983, ב-4 פעימות, עד יוני 2020, אך טרם הוגדרו סמכויות ומנגנוני פיקוח ואכיפה לחוק, ואין משרד ממשלתי האחראי לאכיפת יישום החוק.

סיגריות אלקטרוניות נמכרות בישראל מאז שנת 2012. על-אף עמדתו של משרד הבריאות כי יש להתייחס לסיגריות אלקטרוניות כאל סיגריות רגילות ועל-אף התיקון לחוק משנת 2018 אשר הורה על הכללתן של סיגריות אלקטרוניות כחלק ממוצרי העישון והכפפתם לרגולציה המונהגת בתחום זה⁸ - לא פעלה ממשלת ישראל להטלתו של מס קנייה כלשהו על סיגריות אלקטרוניות. התוצאה של מחדל זה היא היעדרו של מס קנייה כלשהו על סיגריות אלקטרוניות הנמכרות בישראל ויצירת עיוות מס משמעותי בין מוצרים אלה למוצרי טבק וניקוטין אחרים עליהם מוטלים מסי קנייה משמעותיים.

מדד 4: אינטראקציה לא נחוצה

בחומר הפומבי המפורסם לציבור, אין ראיות לפעילויות כאלה במהלך 2020 ועד מרץ 2021.

מדד 5: שקיפות

הדיווח בדוחות שר הבריאות על עישון בישראל לגבי פגישות עם גורמים מחברות הטבק והעישון מוגבל רק למשרד הבריאות ולא חל על כלל גורמי הממשל. כמו כן, לא קיים מאגר רשמי ומוסדר של גורמים בתעשיית הטבק והעישון, ארגוני בת והסניפים שלהם ונציגים כדוגמת עורכי דין הפועלים מטעמם.

מדד 6: ניגודי עניינים

לא זוהו מעברים של פוליטיקאים לשעבר לתפקידים בתעשיית הטבק והעישון בשנת 2020. יחד עם זאת, קיימת תופעה של מעבר יועצים ועוזרים פרלמנטריים לתפקידים בחברות הטבק והניקוטין, לעיתים ללא כל תקופת צינון מתפקידם בממשל.

מדד 7: צעדי מניעה

תקנון הכנסת, כללי אתיקה לחבר הכנסת, כולל התייחסות למדיניות האוסרת על קבלת כל סוגי התרומות / מתנות (כספיות או אחרות). כמו כן, נדרש קבלת אישור מראש של ועדת האתיקה לשם השתתפות בביקור לימודי בחו"ל⁹. יחד עם זאת, תקנון הכנסת אינו כולל התייחסות מפורשת בנוגע לאיסור קבלת הצעת סיוע ו/או טיוטת מדיניות מתעשיית הטבק והניקוטין ושליחיה.

אין מידע זמין באתר gov't על הפעולות שנקטו על פי סעיף 5.3 של אמנת ה-FCTC. המידע שנמסר ל-COP בדוח משנת 2020 מציין כי אין תוכנית פעולה עקבית בנוגע להעלאת מודעות למדיניות הנוגעת להנחיות סעיף 5.3 של אמנת ה-FCTC¹⁰.

הממשלה אינה מחייבת את תעשיית הטבק והניקוטין להגיש מידע תקופתי על גידול וייצור טבק, נתח שוק, הוצאות שיווק, הכנסות וכל פעילות אחרת, לרבות שדלנות, פילנתרופיה, תרומות פוליטיות וכל פעילויות אחרות.

המלצות לפעולה

- **רשם תעשיית טבק וניקוטין** - יש להקים רישום של גופי תעשיית הטבק והניקוטין, ארגונים הקשורים אליהם, ונציגיהם.
- **חובת דיווח ושקיפות** - יש להרחיב את החובה לדווח על פגישות עם נציגי תעשיית הטבק והניקוטין, המוגבלת כיום למשרד הבריאות בדוחות שר הבריאות על העישון בישראל, כך שתחול על כלל גופי הממשל.
- **תקנון הכנסת** - יש לעדכן בכללי האתיקה לחבר הכנסת על איסור קבלת הצעת סיוע ו/או טיוטת מדיניות מתעשיית הטבק והניקוטין ושליחיה.
- **הכשרה** - יש להפעיל תוכנית פעולה עקבית להעלאת מודעות חברי כנסת ועובדי ציבור למדיניות הנוגעת להנחיות סעיף 5.3 של אמנת ה-FCTC.
- **תקופת צינון** - מכיוון שישנם מקרים של פקידי ממשל לשעבר העוברים לתעשיית הטבק והניקוטין, יש להנהיג מדיניות הקובעת תקופת צינון של לפחות 3 שנים.
- **איסור התקשרויות מסחריות** - יש להרחיב את הכללים הקיימים לגבי התקשרות מסחרית של מוסדות בריאות כך שיחולו על הממשל כולו, על מנת למנוע את התקשרות תעשיית הטבק והניקוטין עם מגזרים מעבר לתחום הבריאות.

תודות

תודה למר שבי גטניו, מנכ"ל העמותה לדמוקרטיה מתקדמת; עו"ד אלעד גודינגר, ראש תחום מדיניות ציבורית בהסתדרות הרפואית בישראל; ד"ר יעל בר זאב, יו"ר החברה הרפואית למניעה וגמילה מעישון בהסתדרות הרפואית בישראל ועו"ד עמוס האוזנר, יו"ר המועצה הישראלית למניעת עישון על תרומתם לדוח. אנו מודים לגב' מרי אסונטה ולמר יודים דלא רוזה מהמרכז העולמי לממשל תקין בפיקוח על טבק (GGTC), שותפים של יוזמת STOP על עצותיהם בהכנת מדד זה.

מחברת הדוח הישראלי

שירה כסלו, המיזם הרב-מגזרי למיגור העישון.

ממצאי הדוח

מדדים	5	4	3	2	1	0
מדד 1: רמת מעורבות התעשייה בפיתוח מדיניות						
1.					1	
<p>הממשל¹ מקבל, תומך או מאשר הצעות כלשהן לסינוע או שיתוף פעולה עם תעשיית הטבק והניקוטין² בקביעת או יישום מדיניות בריאות הציבור ביחס לפיקוח על טבק³ (המלצה 3.1)</p> <p>במהלך יולי 2020, בעקבות החלטת ה-FDA בנוגע לשיווק סיגריות ה-IQOS בארה"ב¹, פעלה פיליפ מוריס לקידום דיון חוזר בנוגע לרגולציה על סיגריות ה-IQOS בישראל. בדיון שהתקיים בוועדת הכלכלה ב-15 ביולי 2020, קיבלה סמנכ"לית רגולציה ותקשורת של פיליפ מוריס את רשות הדיבור², וטענה כי:</p> <p>"... אחד הנושאים שעלו בזמנו בחקיקה, והעלה את זה עכשיו חבר הכנסת לשעבר גליק, הוא ש-70% מהמעשנים הקיימים לא מצליחים להפסיק לעשן. מה שלנו חשוב ובעבר דיברנו עליו, הוא שגם אותם שלא מפסיקים לעשן - חלקם לא רוצים - חייבת להיות להם אלטרנטיבה שהיא פחות מזיקה עבורם. רק לאחרונה, ממש השבוע קיבל מינהל המזון והתרופות האמריקאי, ה-FDA, החלטה אחרי שלוש שנים של בחינה מאוד מאוד מקיפה, בה הוא בדק גם מידע שפיליפ מוריס העבירה לו וגם מידע עצמי. הוא הגיע למסקנה שיש מכשירי עישון אלטרנטיביים, שמבוססים על חימום טבק ולא על בעירה. בגלל שהם רק מחממים ואין שם בעירה, הם מפיצים משמעותית פחות חומרים מזיקים... ההחלטה של ה-FDA היא החלטה היסטורית. אנחנו מבקשים שכמו שמשדד הבריאות התחייב בוועדה וגם כמו שהוא התחייב לפני בג'ץ, יפתח דיון על מנת לבחון איך אנחנו משנים את ההגדרה שמוצרים אלטרנטיביים שמבוססים על בעירה לא יוגדרו באותה הגדרה כמו סיגריה, ויתנתן להם - - - אנחנו מבקשים שגם הרגולטור הישראלי, כמו ה-FDA, יביא לדיון ויבחן את מכלול הראיות המדעיות..."</p> <p>יו"ר ועדת הכלכלה, ח"כ יעקב מרגי, התייחס בסיכום הדיון לבקשת פיליפ מוריס³:</p> <p>"... אם את חושבת שיש מקום כפי שציינת, אנא פני למשרד הבריאות. הוועדה לא תהיה אקטיבית בנושא הזה. נקודה. סתמנו את הדיון. תפני למשרד הבריאות, אדרבה..."</p> <p>התנהלות זו שונה מהמצב בו במהלך הדיונים שהתקיימו בוועדת הכלכלה בכנסת במהלך 2018, על הצעת חוק הפרסומות והשיווק של מוצרי טבק (תיקון מס' 7) התשע"ח - 2018, ביקשו יו"ר ועדת הכלכלה וחברי כנסת נוספים, מנציגי משרד הבריאות להיפגש עם נציגי חברות הטבק והניקוטין ולשמעו את טיעוניהם⁴, ומשרד הבריאות נעתר לבקשה וקיים מפגש אחד עם נציגי חברות הטבק והניקוטין⁵.</p> <p>במקרה זה (קיום דיון חוזר בנוגע לרגולציה על סיגריות IQOS) הכנסת לא הסכימה לשמש גורם מתווך לפניית חברת הטבק.</p> <p>בדיון נוסף שהתקיים בוועדת עבודה, רווחה ובריאות ב-8 בספטמבר 2020, ביקש וקיבל את רשות הדיבור ד"ר יוסף ריבק, יועץ מטעם חברת פיליפ מוריס. בדבריו ניסה להעלות טיעונים בדבר הפחתת נזק, אך לא ניתן לו להשלים את דבריו כי פרצה מחאה מטעם חברי כנסת ואנשי בריאות הציבור שהביעו מחאה על מתן זכות דיבור לנציגי חברת טבק⁶.</p> <p>משרד הבריאות הודיע באמצעות הודעה לציבור ב-16 ליולי 2020, כחלק ממסקנות דיון הוועדה לבדיקת הטעיית הציבור במשרד הבריאות⁷, כי:</p> <p>"... החלטת מינהל המזון והתרופות האמריקאי אינה משנה את המצב הרגולטורי במדינת ישראל ביחס למוצרי סיגריות ה-אייקוס..." והבקשה לפגישה של נציגי חברת פיליפ מוריס עם אנשי משרד הבריאות נדחתה.</p>						
2.					1	
<p>הממשל מקבל, תומך או מאשר מדיניות או חקיקה שנוסחה על-ידי או בשיתוף פעולה עם תעשיית הטבק והניקוטין (המלצה 3.4)</p> <p>במהלך 2020 לא קידם הממשל אישור מדיניות או חקיקה שנוסחה על ידי תעשיית הטבק והניקוטין או בשיתוף פעולה עימה.</p>						
3.			3			
<p>הממשל מאפשר / מזמין את תעשיית הטבק והניקוטין להשתתף בוועדה בין-משרדית / ממשלתית / רב-מגזרית / גוף מיעוץ הקובע את מדיניות בריאות הציבור (המלצה 4.8)</p> <p>בחומר הפומבי המפורסם לציבור, לא נמצאו אינדיקציות לקיומן של ועדות או ישיבות רשמיות במשרדי הממשלה אליהם מוזמנים נציגי חברות הטבק והניקוטין.</p> <p>חלק מוועדות הכנסת מאשרות השתתפות של נציגי חברות טבק וניקוטין ו/או לוביסטים מטעמם בדיונים, כדוגמת ועדת הכלכלה בדיון שקיימה בנושא יישום החוק בנושא איסור פרסומות והגבלת שיווק של מוצרי טבק ועישון⁸ בה השתתפה ולקחה חלק מנהלת רגולציה ותקשורת של חברת פיליפ מוריס. וועדת עבודה, רווחה ובריאות קיימה דיון בנושא "דיווח בהתאם להוראות סעיף 2 לחוק חובת דיווח בדבר הנזקים הבריאותיים הנגרמים מעישון מוצרי טבק, התשס"א-2000 - דוח שר הבריאות על העישון בישראל 2019", בה השתתף ולקח חלק ד"ר יוסף ריבק, כיועץ מטעם חברת פיליפ מוריס⁹.</p>						

1 המונח "ממשל" מתייחס לכל בעל תפקיד ברשות המחוקקת והמבצעת, בין אם הוא פועל במסגרת הסמכות ובין אם לא, כל עוד הוא עושה סמכות כזו או מציג עצמו לאדם אחר כבעל סמכות שכזו.
 2 המונח "תעשיית הטבק והניקוטין" מכיל גם את מי שמייצג את או פועל לקידום האינטרסים של התעשייה, כולל תעשיית הטבק והניקוטין שבבעלות המדינה.
 3 "הצעות לסינוע" עשויות לכלול טיוטות חקיקה, מידע טכני, המלצות, סיוע ליועצים בחו"ל.

מדדים						
5	4	3	2	1	0	
				1		<p>4. הממשל ממנה או מאפשר לנציגים מתעשיית הטבק והניקוטין (כולל הממשלתית) להשתתף במשלחת ל-COP או לארגוני-בת אחרים או מאפשר חסות שלהן לנציגים (למשל: COP 4 ו-5 או INB 4 ו-5 או WG)⁴ (המלצות 4.9 ו-8.3)</p>
<p>ישראל לא השתתפה ולא שלחה נציגות מטעמה למפגשי COP שנערכו במהלך השנים 2017-2019. הפעם האחרונה שישראל שלחה נציגות מטעם משרד הבריאות ל-COP היתה בשנת 2016²⁰. מפגש ה-COP שתוכנן לשנת 2020 נדחה עקב מגפת הקורונה.</p>						
מדד 2: פעילות "אחריות חברתית תאגידית" לכאורה						
				1		<p>5. א. גופי ממשל או נציגיו תומכים, מאשרים, יוצרים שותפויות או משתתפים בפעילות "אחריות חברתית תאגידית" לכאורה המאורגנת על ידי תעשיית הטבק והניקוטין. (המלצה 6.2) ב. הממשל (על גופיו ונציגיו) מקבלים תרומות⁵ (כספיות או אחרות) מתעשיית הטבק והניקוטין (כולל תרומות תחת אחריות חברתית תאגידית לכאורה). (המלצה 6.4)</p>
<p>בחומר הפומבי המפורסם לציבור, לא נמצאו אינדיקציות לפעילויות מסוג תמיכה, שותפות או קבלת תרומה על ידי הממשלה, סוכנויותיה או פקידיה.</p> <p>יחד עם זאת, נרשמה פעילות ערה בתחום "אחריות חברתית תאגידית" מצד חברת הטבק פיליפ מוריס, שכללה בין היתר השקה לראשונה של דוח קיימות ואחריות תאגידית²¹; שיתוף פעולה עם המכון לאחריות תאגידית בישראל לקיום מפגש שיח בנושא 'האם חברת טבק יכולה להיות חברה בת קיימא'²²; פנייה של PMI Science בהצעה למלגות לסטודנטים בפקולטות לרפואה ופרסום קולות קוראים לתרומה לקהילה.</p> <p>בנוגע למלגות לסטודנטים לרפואה, פנה משרד הבריאות בכתב לדיקן הפקולטה לרפואה, בדרישה לסכל את מהלך מתן המלגות, גם אם מדובר במהלך שנעשה דרך אגודות הסטודנטים, וציין כי הוא בוחן אפשרויות למנוע מהלכים דומים בעתיד²³.</p> <p>במהלך תקופת הדוח קיימה חברת פיליפ מוריס שני סבבים של קולות קוראים לתמיכה בארגוני חברה אזרחית. בפברואר 2020 פורסם הקול הקורא באמצעות מאגר הקולות הקוראים של משרד הפנים, ולאחר פניית ארגוני חברה אזרחית למשרד הפנים ומשרד הבריאות הוסר הקול הקורא מהאתר הממשלתי²⁴. בפברואר 2021 הופץ באמצעות הרשתות החברתיות קול קורא לתמיכה בפרויקטים חברתיים וסביבתיים בשנת 2021, בדגש על ארגונים חברתיים המקדמים את יעדים 5, 8, 10 ו-12, ביעדי פיתוח בר קיימא של האו"ם (SDGs)²⁵.</p> <p>ביוני 2020, פנה ארגון בשם EARTHBOUND המשמש כנציג מטעמה של קרן FSWF למשרד החוץ ולמכון הוולקני לשם בחינת היתכנות לשיתוף פעולה בתחום חקלאות טבק בהודו ולכאורה למציאת חלופות לה²⁶. ארגוני בריאות הציבור פנו במכתב למשרד החוץ, משרד החקלאות והכפר ומשרד הבריאות, חשפו את הקשר לחברת הטבק וביקשו להימנע מלקדם כל שיתוף פעולה עימם, בהלימה לאמנת ה-FCTC²⁷. ככל הידוע לנו לא היה המשך לפיתוח שיתוף הפעולה.</p>						
מדד 3: הטבות לתעשיית הטבק והניקוטין						
					4	<p>6. הממשל מאשר בקשות מתעשיית הטבק והניקוטין להארכת זמן ליישום או דחייה של חוקים לפיקוח על טבק (למשל, תקופה של 180 ימים נפוצה עבור PHW, וניתן ליישם העלאת מס תוך חודש) (המלצה 7.1)</p>
<p>במאי 2011 אושרה החלטת ממשלה 3247 'תוכנית לאומית לצמצום העישון ונזקיו'²⁸. בהתאמה להחלטת הממשלה הוגשה ונדונה במהלך 2012 הצעת חוק ממשלתית 'הצעת חוק הגבלת הפרסומות והשיווק של מוצרי טבק (תיקון מס' 7) התשע"ב-2012'²⁹. משרד הבריאות משך הצעת חוק זו במהלך 2013 לאחר התערבויות ושיבושים מצד חברות הטבק³⁰. לאחר 5 שנים של שיהוי, הועלתה ונדונה 'הצעת חוק איסור פרסומות והגבלת השיווק של מוצרי טבק ועישון, התשע"ט-2018' כהצעת חוק פרטית, בגרסה מרוככת שכללה החרגת העיתונות המודפסת מאיסור הפרסום הגורף, ולא נכללו בה אזהרות גרפיות על החפיסות והגדרת סמכויות ומנגנוני פיקוח ואכיפה לחוק³¹.</p> <p>החל ממרץ 2019 החל יישום חוק איסור פרסומות והגבלת השיווק של מוצרי טבק ועישון, התשמ"ג-1983, ב-4 פעימות, עד ליוני 2020, אך טרם הוגדרו סמכויות ומנגנוני פיקוח ואכיפה לחוק, ואין משרד ממשלתי האחראי לאכיפת יישום החוק. ב-15 ביולי 2020, התקיים דיון מעקב בוועדת הכלכלה בכנסת, בנושא: יישום החוק בנושא איסור פרסומות והגבלת שיווק של מוצרי טבק ועישון³². בדיון הוצגו עמדות משרדי הממשלה וגופי השלטון השונים, ביניהם משרד הבריאות, משרד המשפטים, המשרד לביטחון פנים והמשטרה בנוגע למנגנוני פיקוח ואכיפה של החוק. כל אחד מהגורמים ביקש לטעון כי האחריות לפיקוח ואכיפה על החוק אינה בסמכותו ותחת אחריותו. בסיכומו של הדיון, התבקש משרד הבריאות לחזור ולהגיש לוועדה הצעה ממשלתית לתיקון החוק, שתקנה סמכות פיקוח ואכיפה לאנשי משרד הבריאות, לרבות סמכות להטלת עיצומים כספיים³³. עד למועד סגירת הדוח טרם הוגשה טיוטת הצעת החוק בנושא לוועדת הכלכלה של הכנסת.</p>						

4 ראו מועדי מפגשים [/http://www.who.int/fctc/cop/en](http://www.who.int/fctc/cop/en)

5 פוליטיות, מימון חברתי, חינוכי, קהילתי, מומחיות טכנית, הכשרה להתמודדות עם הברחות או כל סוג שהוא של תרומה.

מדדים					
5	4	3	2	1	0
	4				
<p>7. הממשלה מעניקה זכויות יתר, תמריצים, פטורים או הטבות לתעשיית הטבק והניקוטין (המלצה 7.3)</p> <p>תיקון מס' 7 לחוק הגבלת הפרסומות והשיווק של מוצרי טבק כלל איסור פרסום גורף, למעט החרגתה של העיתונות המודפסת - דרישה שהוכתבה על ידי שר הבריאות, כתנאי להסכמתו לתמיכת משרד הבריאות בהצעת חוק פרטית³⁴. החוק קובע כי בצמידות לפרסומות מותרת למוצר טבק ועישון בעיתון תופיע מודעת נגד בדבר נזקי העישון, על פי נוסח של משרד הבריאות ובשטח זהה לשטח הפרסומות. עלות שטח הפרסום של מודעת הנגד לא תושת על משרד הבריאות³⁵. עצם ההחרגה של העיתונות המודפסת מאיסור הפרסום הגורף מהווה הטבה מובהקת לחברות הטבק והעישון. כמו כן, בחירתו של משרד הבריאות לפרסם את תכני מודעות הנגד בסבב המתחלף אחת לחודש, למשך שנה למפרע³⁶, מאפשרת לחברות הטבק והניקוטין להתאים את מודעות הפרסומות בהתאמה לתכני מודעת הנגד. עתירה 2951/19 שהוגשה לבית המשפט העליון על ידי המיזם למיגור העישון כנגד כנסת ישראל, ממשלת ישראל ומשרד הבריאות בדרישה לביטול החרגת העיתונות המודפסת מאיסור הפרסום הגורף נדחתה על ידי בית המשפט³⁷. עתירה 7642/19 שהוגשה לבית המשפט העליון על ידי ח"כ לשעבר יהודה גליק ועמותת אוויר נקי כנגד שר הבריאות לניהול מיטבי של מנגנון מודעות נגד אפקטיבי בעיתונות המודפסת³⁸, נמחקה, לאחר כניסת מגפת הקורונה והצהרת משרד הבריאות כי יעשה שימוש במודעות הנגד לקמפיין בנוגע לסכנות העישון וקורונה.</p> <p>סיגריות אלקטרוניות נמכרות בישראל מאז שנת 2012. במהלך השנים חלה התפתחות טכנולוגית ניכרת אשר מאפשרת הצעתם של מוצרים שונים ומגוונים במקטע שוק זה. על-אף עמדתו של משרד הבריאות כי יש להתייחס לסיגריות אלקטרוניות כאל סיגריות רגילות ועל-אף התיקון לחוק משנת 2018 אשר הורה על הכללתן של סיגריות אלקטרוניות כחלק ממוצרי העישון והכפפתם לרגולציה המונגה בתחום זה³⁹ - לא פעלה ממשלת ישראל להטלתו של מס קנייה כלשהו על סיגריות אלקטרוניות. התוצאה של מחדל זה היא היעדרו של מס קנייה כלשהו על סיגריות אלקטרוניות הנמכרות בישראל ויצירת עיוות מס משמעותי בין מוצרים אלה למוצרי טבק וניקוטין אחרים עליהם מוטלים מסי קנייה משמעותיים. בשל כך, הגיש המיזם למיגור העישון עתירה לבית המשפט העליון (בג"ץ 7875/20)⁴⁰. עתירה זו תלויה ועומדת והדיון בה קבוע לחודש דצמבר 2021.</p> <p>במסגרת ההליך פנה בא-כח המיזם למיגור העישון לאיגוד לשכות המסחר אשר ייצג את חברות הסיגריות האלקטרוניות בהליכים דומים לצורך יידועו בהגשת העתירה. במסגרת זו עלה כי המדינה אפשרה לנציגות חברות הסיגריות האלקטרוניות בארגון לשכות המסחר להביא את עמדתם בנושא במסגרת טיפול משרד האוצר בסוגייה. לאחרונה הודיע ראש רשות המיסים כי הוא אישר את המתווה המומלץ על ידי משרד הבריאות וכי הטלת המס ממתינה להכרעתו של שר האוצר⁴¹.</p> <p>מעורבות חברות הסיגריות האלקטרוניות בעיצוב הרגולציה בנושא באמצעות נציגות בארגון לשכות המסחר מאפשרת לחברות אלה גישה להליך הרגולטורי והשפעה עליו באמצעות נציגות זו. נראה כי יש לראות מצב זה כחריגה מהוראות ה-FCTC האוסרות כל מעורבות - ישירה או עקיפה - של חברות הסיגריות האלקטרוניות בעיצוב הרגולציה בעניין. נראה כי יש לראות בפעולתה של נציגות חברות הסיגריות האלקטרוניות בארגון לשכות המסחר כמעורבות ישירה (או לכל הפחות עקיפה) בהליך.</p> <p>במסגרת תיקון צו מס קניה (פטור) (תיקון מס'), התשע"ב-2012 שונה היקף הרכישה המותרת לאדם בדיוטי פרי. החל מפברואר 2012, מותר לאדם מעל גיל 18 לרכוש עד פאקט אחד (200 סיגריות), או שווה ערך ל-250 גרם טבק לגלגול בדיוטי פרי⁴².</p>					
<p>מדד 4: אינטראקציות מיותרות למיניהן</p>					
					0
<p>8. פקידי ממשל בכירים (כגון נשיא, ראש ממשלה או שר⁶) נפגשים עם / מטפחים יחסים עם חברות הטבק והניקוטין. למשל, דרך השתתפות באירועים חברתיים ואחרים שבחסות או שמאורגנים על ידי חברות הטבק והניקוטין או מי שמקדם את האינטרסים שלהן (המלצה 2.1)</p> <p>בחומר הפומבי המפורסם לציבור, אין ראיות לפעילויות כאלה במהלך 2020 ועד מרץ 2021.</p>					
					0
<p>9. הממשל מסכים לסיוע / הצעות לסיוע מתעשיית הטבק והניקוטין בנושאי אכיפה, כגון פשיטות על הברחות טבק או אכיפת מדיניות איסור עישון או איסור מכירה לקטינים (כולל תרומה כספית לטובת פעילויות כאלה) (המלצה 4.3)</p> <p>בחומר הפומבי המפורסם לציבור, אין ראיות לפעילויות כאלה במהלך 2020 ועד מרץ 2021.</p>					
					0
<p>10. הממשל מקבל, תומך, מאשר או נכנס לשותפויות או הסכמים שאינם מחייבים עם תעשיית הטבק והניקוטין, או מי שמקדם את האינטרסים שלהן (המלצה 3.1)</p> <p>אין ראיות לפעילויות כאלה במהלך 2020 ועד מרץ 2021.</p>					

5	4	3	2	1	0	מדדים
מדד 5: שקיפות						
	4					<p>11. הממשל אינו מדווח בפומבי על פגישות / יחסי גומלין עם תעשיית הטבק והניקוטין במקרים בהם אינטראקציות כאלה נחוצות לרגולציה (המלצה 2.2)</p> <p>החל מדוח שר הבריאות על עישון בישראל 2016, בגרסא המתוקנת שלו שפורסמה בפברואר 2018, מופיע פרק י' - 'דיווח על פגישות עם חברות הטבק', המוקדש לדיווח על פגישות (בשלב זה של נציגי משרד הבריאות בלבד) שהתקיימו עם חברות הטבק והניקוטין.⁴³</p> <p>בדוח שר הבריאות על העישון בישראל, 2019, דווח כי במהלך שנת 2019 לא התקיימו פגישות בין נציגי משרד הבריאות ונציגי חברות מוצרי עישון.⁴⁴ דוח שר הבריאות על העישון בישראל, 2020 טרם פורסם עד לסגירת דוח זה.</p> <p>הדרישה לדיווח על פגישות עם גורמים מחברות הטבק והעישון מוגבלת רק למשרד הבריאות ולא חלה על כל גורמי הממשל.</p>
		3				<p>12. הממשל קבע כללים לגילוי מרצון או רישום של גופים בתעשיית הטבק והניקוטין, ארגונים קשורים, ואנשים הפועלים מטעמם, כולל לוביסטים.</p> <p>חוק הכנסת (תיקון מס' 25), התשס"ח-2008, תוספת פרק יב: שדלנים, נחקק בישראל בשנת 2008⁴⁵, וכולל חובת רישום לוביסטים ולקוחות, חובת סימון בתג זיהוי כתום בעת השהות במשכן הכנסת, ואיסורים כדוגמת מתן טובות הנאה ומידע שגוי. החוק חל על חברי הכנסת ועל מפגשים עם לוביסטים בתוך משכן הכנסת בלבד. החוק לא חל על שרי ממשלה וגם לא על פקידי ציבור.</p> <p>במהלך פעילותה של הכנסת ה-32 תחת מגפת הקורונה, חלו שינויים בסדרי התנהלות הכנסת, בין היתר צומצמו באופן משמעותי הכניסות למשכן הכנסת, ודיונים רבים התקיימו באמצעות ממשק וירטואלי כדוגמת ZOOM. ההתנהלות פגעה ביכולת הלוביסטים להשפיע, מכיוון שלא ניתנה להם כניסה למשכן הכנסת עצמו. מצד אחד, העוצמה לשהות במשכן עצמו ולהיות במגע עם חברי הכנסת, מנהלי וועדות הכנסת ועוזריהם פחתה. מצד שני, רישום הנוכחות הושפע אף הוא משינוי התנהלות הכנסת ודיוני הוועדות. כדוגמא, ניתן לראות כי בזמן הדיונים בממשק ZOOM, לא נעשה שימוש בסימן ההיכר של לוביסטים - תג זיהוי כתום - המשמש כלי עזר לחברי הכנסת לזיהוי דוברים מטעם התעשייה.</p> <p>העמותה לדמוקרטיה מתקדמת מנהלת מאז שנת 2012 את מדד הלוביסטים ולקוחותיהם⁴⁶. נתוני המדד מבוססים על נתוני מרשם הלוביסטים באתר הכנסת⁴⁷. לאורך כל שנת הדוח (2020) נע מספר הלוביסטים הכולל בין 111-117 לוביסטים, מספר נמוך לאור המשבר הפוליטי והנחיות הכניסה לכנסת לאור הקורונה. מספר הלוביסטים של חברת פיליפ מוריס (המיוצגת באמצעות חברת הלובינג פוליס) עומד על 10 לוביסטים, כולם רשומים כמייצגי פיליפ מוריס. עד לסוף שנת 2020 הלוביסט שלמה פרץ המשיך לייצג את חברת TI, אך מתחילת שנת 2021 הוא חדל מלייצג אותה ואין להם ייצוג בשלב זה בכנסת. כך גם לגבי יתר חברות הטבק (דובק ופורום יבאני מוצרי האיוד בהתאחדות התעשייתיים).</p>
מדד 6: ניגוד עניינים						
				1		<p>13. הממשל אינו אוסר על תרומות מתעשיית הטבק והניקוטין או מכל גורם הפועל לקידום האינטרסים שלה למפלגות, מועמדים או קמפיינים פוליטיים או דורש גילוי מלא של תרומות כאלה (המלצה 4.11)</p> <p>חוק מימון מפלגות, תשל"ג-1973, סעיף 8⁴⁸ אוסר על קבלת תרומות מתאגיד באופן כללי, לאו דווקא מחברות טבק וניקוטין.</p> <p>לא קיים מאגר רשמי ומוסדר של גורמים בתעשיית הטבק והניקוטין, ארגוני בת והסניפים שלהם ונציגים כדוגמת עורכי דין הפועלים מטעמם.</p>
				1		<p>14. בכירים בממשל בדימוס מהווים חלק מתעשיית הטבק והניקוטין (ראש ממשלה, שרים, היועץ המשפטי לממשלה) (המלצה 4.4)</p> <p>לא זוהו מעברים של פוליטיקאים לשעבר לתפקידים בתעשיית הטבק והעישון בשנת 2020.</p> <p>יחד עם זאת, קיימת תופעה של מעבר יועצים ועוזרים פרלמנטריים לתפקידים בחברות הטבק והניקוטין, לעיתים ללא כל תקופת צינון מתפקידים בממשל. בעבר נרשמו כמה מקרים כאלו, וזו פרקטיקה מקובלת במקומותינו, כדוגמת עו"ד קורל אבירם, יועצת שר העבודה והרווחה, שמונתה למנהלת הרגולציה של פיליפ מוריס⁴⁹.</p>

5	4	3	2	1	0	מדדים
		3				<p>15. פקידי ממשל וקרוביהם בהווה ממלאים תפקידים בתעשיית הטבק והניקוטין, כולל משרות ייעוץ (המלצות 4.5, 4.8, ו-4.10)</p> <p>קרן ברק, יועצת אסטרטגית ולוביסטית לחברות גדולות במשק הישראלי בשנים האחרונות, ומי שייצגה בין היתר את חברת UUL, נבחרה באפריל 2019 כחברת כנסת מטעם סיעת הליכוד, ומכהנת כחברת כנסת ב-4 הכנסות האחרונות (הכנסת ה-21, ה-22, ה-23 וה-24)⁵⁰.</p>
מדד 7: צעדי מניעה						
			2			<p>16. הממשל החיל נוהל לחשיפת רישומים מאינטראקציות (כגון: סדר יום, נוכחים, פרוטוקולים ותוצאות) עם תעשיית הטבק והניקוטין ונציגיה (המלצה 5.1)</p> <p>החל מדוח שר הבריאות על עישון בישראל 2016, בגרסא המתוקנת שלו שפורסמה בפברואר 2018, מופיע פרק 'דיווח על פגישות עם חברות הטבק', המוקדש לדיווח על פגישות (בשלב זה של נציגי משרד הבריאות בלבד) שהתקיימו עם חברות הטבק והניקוטין⁵¹.</p>
		3				<p>17. הממשל גיבש, אימץ או יישם קוד התנהגות עבור פקידי ציבור הקובע את הסטנדרטים בהם הם צריכים לעמוד בהתנהלותם מול תעשיית הטבק והניקוטין (המלצה 4.2)</p> <p>בינואר 2017, בעקבות תחקיר שחשף ארגון פגישות עם (סגן) שר הבריאות ובכירים במשרדו תמורת תשלום⁵², הקים מנכ"ל המשרד צוות בדיקה חיצוני לגיבוש המלצות ונהלים לאופן קיום פגישות עם גורמים בסקטור העסקי בכלל, וחברות הטבק בפרט⁵³. למיטב ידיעתנו טרם פורסמו מסקנות צוות הבדיקה.</p> <p>העמותה לדמוקרטיה מתקדמת פנתה באוגוסט 2018 למנכ"ל משרדי הבריאות, האוצר והכלכלה, בקריאה לגבש מדיניות ולפרסם הנחיות ברורות לגבי מפגשים עם חברות טבק ונציגיהם, בהתאמה להנחיות סעיף 5.3 באמנת המסגרת למאבק בטבק (ה-FCTC). החל באוקטובר 2018 הנחה מנכ"ל משרד הבריאות לפעול על פי אמנת ה-FCTC ולצמצם ככל הניתן מפגשים עם חברות הטבק⁵⁴. משרד הכלכלה ענה בתשובתו כי בקשות למפגשים מצד חברות הטבק יועברו לבחינת הלשכה המשפטית של המשרד שתנחה לפעול בהתאם לסעיף 5.3 באמנת המסגרת⁵⁵. במרץ 2019 פורסמו באתר משרד האוצר הנחיות בנוגע לקיום פגישות עם נציגי חברות הטבק, לוביסטים שלהן או נציגים מטעמן⁵⁶. על פי הכללים החדשים, פגישות שכאלה ייערכו "מטעמים חיוניים בלבד", ורק בכפוף לאישור מיוחד של ראש האגף והיחידה ולאחר הודעה למנכ"ל המשרד⁵⁷.</p> <p>בפברואר 2021 השלים משרד האוצר עבודת מטה של מספר שנים ופרסם נוהל חדש ומקיף המחייב את פקידי משרד האוצר לדווח באופן מפורט לממונים עליהם את פגישותיהם עם לוביסטים⁵⁸. הנוהל אינו מתייחס באופן ספציפי לשדלנים של חברות הטבק. על פי הנוהל, פגישות בין פקידי האוצר ללוביסטים יתקיימו רק בתיאום מראש ועל נושא שהוגדר מראש. כמו כן, חלה חובה לדווח לממונה על מועד הפגישה, משתתפיה ותוכנה. אחת לשנה ייערך רענון לעובדי משרד האוצר בדבר הנוהל, ותיערך בחינה תקופתית במשרד האוצר בדבר הצורך בעדכון ההוראות⁵⁹.</p> <p>בפברואר 2019 פנתה העמותה לדמוקרטיה מתקדמת ליועץ המשפטי לכנסת, בבקשה להורות לחברי הכנסת לדווח על מפגשיהם עם נציגי חברות טבק וניקוטין⁶⁰. בתשובתו של היועץ המשפטי לכנסת, נכתב כי אמנות בינלאומיות דוגמת אמנת המסגרת (FCTC) אין בכוחן לחייב חברי כנסת בהתנהלותן הפרלמנטרית, ואין ביכולתם למנוע מפגשים ו/או לחייב פרסום בציבור אודות המפגשים. לשם כך נדרשת חקיקה ראשית או לכל הפחות קביעת הוראה ברורה בתקנון הכנסת או בכללי האתיקה לחברי הכנסת. יחד עם זאת הסכים היועץ המשפטי לכנסת "... להסב את תשומת ליבם של חברי הכנסת לתוכן האמנה, על מנת לחדד בפניהם את הרגישות הקיימת בפגישות עם נציגי חברות טבק..."⁶¹.</p>

מדדים					
5	4	3	2	1	0
	4				
<p>18. הממשל מחייב את תעשיית הטבק והניקוטין למסור מעת לעת מידע על ייצור טבק וניקוטין, תפוקה, נתח שוק, הוצאות שיווק, הכנסות וכל פעילות אחרת, לרבות שדולה, פילנתרופיה, תרומות פוליטיות וכל פעילויות אחרות (המלצה 5.2)</p> <p>במסגרת 'חוק איסור פרסומות והגבלת השיווק של מוצרי טבק ועישון, תשמ"ג-1983'⁶², חברות הטבק והעישון מחויבות לדווח אחת לשנה למשרד הבריאות על:</p> <p>1. הוצאות בגין פרסומות מותרות, כולל עלויות ופירוט לפי עיתונים, מועדים, גודל מודעה ומודעות נגד (החל מה-1.6.2020). לפני כן היתה חובת דיווח על הוצאות פרסום, קידום מכירות וחסויות.</p> <p>2. דיווח על תכולת מוצרי עישון המשווקים בישראל - רכיבים, פליטות ובמידה וקיים בידם מידע טוקסיקולוגי לכל מוצר בנפרד (החל מה-1.6.2020)</p> <p>משרד הבריאות טרם פרסם את נתוני חברות הטבק בנוגע להוצאות בגין פרסומות מותרות. הנתונים אמורים להתפרסם בדוח שר הבריאות על העישון המוגש לכנסת ונדון בה עד ל-31 במאי 2021⁶³. כמו כן, משרד הבריאות טרם פרסם את נתוני חברות הטבק והניקוטין בנוגע לתכולת מוצרי העישון המשווקים בישראל באתר המשרד, כפי שהחוק מחייב⁶⁴.</p> <p>בתגובה לשאילתא של ח"כ עופר כסיף לשר הבריאות, בנוגע למידת היישום של דיווחי חברות הטבק והניקוטין, ענה משרד הבריאות: "... אין בידי משרד הבריאות את המידע על כלל היצרנים והיבואנים הפועלים בישראל ומשרד הבריאות פועל לקבלת מידע זה. משכך, כעת לא ידוע למשרד הבריאות אם כלל חברות מוצרי העישון העבירו את הדיווחים כנדרש. כאמור כיום אין בידי משרד הבריאות רשימה של כל חברות מוצרי העישון הפועלות בישראל ולכן אין ביכולתנו לוודא שאכן כלל החברות המחויבות בהתאם לחוק איסור הפרסומות והגבלת השיווק של מוצרי טבק ועישון בדיווחים שנתיים לשר הבריאות - הן על הוצאות לפרסומות והן על תכולה ופליטה ממוצרי העישון - מעבירות אותם כנדרש. רשימה של חברות מוצרי עישון יבואנים ויצרנים - כולל כל המידע המאפשר יצירת קשר לטובת בקרה על עמידה בחובות הדיווח - נמצא בידי רשות המיסים, אך מוגדר כמידע מסווג ונדרש אישור של משרד האוצר על מנת להעביר אותו לידי משרד הבריאות. משרד הבריאות החל בתהליך לקבלת המידע משר האוצר..."⁶⁵</p> <p>חוק ביטוח בריאות ממלכתי, תשנ"ד-1984, מחייב דיווח על כל תרומה מעל 2,500 ש"ח מצד כל תורם לגופים במערכת הבריאות⁶⁶. בדיווחים משנת 2011 ואילך לא מופיעים דיווחים על תרומות של חברות טבק וניקוטין⁶⁷.</p> <p>הממשלה אינה מחייבת את תעשיית הטבק והניקוטין להגיש מידע תקופתי על גידול וייצור טבק, נתח שוק, הוצאות שיווק, הכנסות וכל פעילות אחרת, לרבות שדלנות, פילנתרופיה, תרומות פוליטיות וכל פעילויות אחרות.</p>					
	5				
<p>19. לממשל ישנו מנגנון / תוכנית פעולה עקבית⁷ בקרב אגפיו בנוגע למדיניות הנוגעת להנחיות סעיף 5.3 של אמנת ה-FCTC (המלצות 1.1 ו-1.2)</p> <p>אין מידע זמין באתר gov על הפעולות שננקטו על פי סעיף 5.3 של אמנת ה-FCTC. המידע שנמסר ל-COP בדוח משנת 2020 מצוין כי אין תוכנית פעולה עקבית בנוגע להעלאת מודעות למדיניות הנוגעת להנחיות סעיף 5.3 של אמנת ה-FCTC⁶⁸.</p>					
			2		
<p>20. הממשל העמיד מדיניות האוסרת על קבלת כל סוגי התרומות / מתנות מתעשיית הטבק והניקוטין (כספיות או אחרת), כולל הצעות סיוע, טיטות מדיניות או הזמנות לביקור לימודי הניתנות או מוצעות לממשל, לסוכנויות, פקידיו וקרוביהם (המלצה 3.4)</p> <p>תקנון הכנסת, כללי אתיקה לחבר הכנסת, כולל התייחסות למדיניות האוסרת על קבלת כל סוגי התרומות / מתנות (כספיות או אחרות). כמו כן, נדרש קבלת אישור מראש של ועדת האתיקה לשם השתתפות בביקור לימודי בחו"ל⁶⁹. יחד עם זאת, תקנון הכנסת אינו כולל התייחסות מפורשת בנוגע לאיסור קבלת הצעת סיוע ו/או טיטות מדיניות מתעשיית הטבק והניקוטין ושליחיה.</p>					
43					סה"כ:

7 לצרכי שאלה זו, פירוש "עקבית" הוא: א. שסעיף 5.3 מוסבר בכל פעם שנדונה אמנת FCTC ו-ב. בכל פעם שעולה הזדמנות כזו, למשל, כאשר מתגלה או מדווחת התערבות של תעשיית הטבק והניקוטין.

הערות שוליים

1. דוח שר הבריאות על העישון בישראל, 2019, מאי 2020. עמ' 22.
2. [FDA Authorizes Marketing of IQOS Tobacco Heating System with 'Reduced Exposure' Information](#), FDA NEWS RELEASE, 7 July 2020.
3. פרסומי "הודעה לעיתונות" שהופצה על ידי חברת פיליפ מוריס בנוגע לסיגריות ה-"אייקוס" המשווקת בישראל, 16 ביולי 2020.
4. אתר חברת פיליפ מוריס בישראל בנושא קיימות וקשרי קהילה, כניסה אחרונה בתאריך 16 במאי 2021.
5. הזמנה בעמוד הפייסבוק של המכון לאחריות תאגידית לאירוע משותף בנושא 'האם חברת טבק יכולה להיות חברה בת קיימא?', 2 בדצמבר 2020.
6. תכתובת מייל מתאריך 21 ביוני 2020.
7. חובת הימנעות משיתופי פעולה עם תעשיית הטבק העולמית ושלוחותיה, מכתב מפרופ' חגי לויין וחברים, לשר הבריאות, שר החוץ והשר לחקלאות ופיתוח הכפר, 2 ביולי 2020.
8. [חוק איסור פרסומת והגבלת השיווק של מוצרי טבק ועישון, התשמ"ג-1983](#).
9. [תקנון הכנסת, כללי אתיקה לחבר כנסת](#). עמ' 189-202.
10. [Core questionnaire of the reporting instrument of the WHO FCTC – 2020](#). Israel. p.18.
11. [FDA Authorizes Marketing of IQOS Tobacco Heating System with 'Reduced Exposure' Information](#), FDA NEWS RELEASE, 7 July 2020.
12. פרוטוקול מס' 29 משיבת ועדת הכלכלה, 15 יולי 2020, עמ' 22-23.
13. פרוטוקול מס' 29 משיבת ועדת הכלכלה, 15 יולי 2020, עמ' 23.
14. פרוטוקול מס' 827 משיבת ועדת הכלכלה, 15 באוקטובר 2018, עמ' 4-5.
15. [סיכום ישיבה מיום 14.11.2018 עם נציגי איגוד לשכות המסחר](#) בנוגע להצעת חוק הפרסומת והשיווק של מוצרי טבק (תיקון מס' 7), התשע"ח 2018.
16. פרוטוקול מס' 64 משיבת ועדת עבודה, רווחה ובריאות, 8 בספטמבר 2020. עמ' 15-18.
17. פרסומי "הודעה לעיתונות" שהופצה על ידי חברת פיליפ מוריס בנוגע לסיגריות ה-"אייקוס" המשווקת בישראל, 16 ביולי 2020.
18. פרוטוקול מס' 29 משיבת ועדת הכלכלה, 15 ביולי 2020.
19. פרוטוקול מס' 64, משיבת ועדת עבודה, רווחה ובריאות, 8 בספטמבר 2020.
20. [הודעת משרד הבריאות: ישראל תשתתף לראשונה מזה שנים רבות בכינוס המדינות החתומות על האמנה הבינלאומית לפיקוח על טבק \(FCTC\)](#), נובמבר 2016.
21. אתר חברת פיליפ מוריס בישראל בנושא קיימות וקשרי קהילה, כניסה אחרונה בתאריך 16 במאי 2020.
22. הזמנה בעמוד הפייסבוק של המכון לאחריות תאגידית לאירוע משותף בנושא 'האם חברת טבק יכולה להיות חברה בת קיימא?', 2 בדצמבר 2020.
23. חברת הטבק פיליפ מוריס מציעה מלגות שנתיות לסטודנטים מהפקולטה לרפואה. מכתב מפרופ' סיגל סדצקי, 2 בדצמבר 2019.
24. [היצרנית של מרלבורו רוצה לתרום לקהילה - בזמן שהיא ממשיכה לגרום למוות](#). רוני לינדר, דה מרקר, 18 בפברואר 2020.
25. אתר חברת פיליפ מוריס בישראל בנושא קיימות וקשרי קהילה, כניסה אחרונה בתאריך 16 במאי 2021.
26. תכתובת מייל מתאריך 21 ביוני 2020.
27. חובת הימנעות משיתופי פעולה עם תעשיית הטבק העולמית ושלוחותיה, מכתב מפרופ' חגי לויין וחברים, לשר הבריאות, שר החוץ והשר לחקלאות ופיתוח הכפר, 2 ביולי 2020.
28. [החלטת ממשלה: תוכנית לאומית לצמצום העישון ונזקיו](#). החלטה מס. 3247 של הממשלה מיום 29.5.2011.
29. [הצעת חוק הגבלת הפרסומת והשיווק של מוצרי טבק \(תיקון מס' 7\), התשע"ב-2012](#). נוסח לקריאה ראשונה.

30. Reuters investigations, [The Philip Morris Files, Part 1: Treaty Blitz](#), July 2017.
31. [הצעת חוק הגבלת הפרסומת והשיווק של מוצרי טבק \(תיקון מס' 7\), התשע"ט-2018](#). נוסח לקריאה ראשונה.
32. פרוטוקול מס' 29 מישיבת ועדת הכלכלה, 15 ביולי 2020.
33. פרוטוקול מס' 29 מישיבת ועדת הכלכלה, 15 ביולי 2020. עמ' 23-24.
34. החלטת ועדת שרים לחקיקה מיום 24 בדצמבר 2017.
- תצהיר ח"כ לשעבר יהודה גליק מיום 24 בנובמבר 2019.
35. [הצעת חוק הגבלת הפרסומת והשיווק של מוצרי טבק \(תיקון מס' 7\), התשע"ט-2018](#). נוסח לקריאה ראשונה.
- [חוק איסור פרסומת והגבלת השיווק של מוצרי טבק ועישון](#), תשמ"ג-1983.
36. [הוראת מנכ"ל משרד הבריאות, קביעת מודעה בדבר נזקי העישון שעל עיתון לפרסם](#), 2 ביוני 2019.
- [פירוט 12 מודעות הנגד על פי מועדי הפרסום](#). אתר משרד הבריאות. כניסה בתאריך 23 במאי 2020.
37. בג"צ 2951/19 המיזם הרב-מגזרי למיגור העישון נ' כנסת ישראל, אפריל 2019.
38. בג"צ 7642/19 יהודה גליק, חבר הכנסת ה-20 נ' שר הבריאות, נובמבר 2019.
39. [חוק איסור פרסומת והגבלת השיווק של מוצרי טבק ועישון, התשמ"ג-1983](#).
40. בג"צ 7875/20 המיזם הרב-מגזרי למיגור העישון נ' שר האוצר, נובמבר 2020.
41. [מי תוקע את מיסוי הסיגריות האלקטרוניות כבר שנה וחצי? זה יעלה לנו בבריאות](#), רוני לינדר, דה-מרקר, 18 במרץ 2021.
42. [צו מס קניה פטור \(תיקון מס'\)](#), התשע"ב-2012, פברואר 2012.
43. [דו"ח שר הבריאות על העישון בישראל, 2016, גרסא מתוקנת פברואר 2018](#). פרק י' - דיווח על פגישות שנערכו עם חברות טבק בשנת 2016, עמ' 131.
44. [דוח שר הבריאות על העישון בישראל, 2019, מאי 2020](#). פרק י' - דיווח על פגישות עם חברות מוצרי עישון בשנת 2019, עמ' 132.
45. [חוק הכנסת \(תיקון מס' 25\) התשס"ח-2008](#), פרק י"ב: שדלנים.
46. [מפיצור ועד עובדי בזן: מי התחמש בלוביסט ואיך ייראו המאבקים הבאים בכנסת?](#) שירית אביטן כהן, גלובס, 3 במאי 2021.
47. [רישום שדלנים באתר הכנסת](#). כניסה אחרונה 2 ביוני 2021.
48. [חוק מימון מפלגות, תשל"ג-1973](#). סעיף 8. הגבלת הכנסות.
49. [בפעם השלישית: פיליפ מוריס שוכרת את שירותיה של יועצת שר](#), רוני לינדר, דה מרקר, 12 בדצמבר 2017.
50. [הלוביסטית של סלקום, הבנק הבינלאומי, חברות הביטוח וחברות הנפט מגיעה לכנסת](#) - חגי עמית, דה מרקר, 6 בפברואר 2019.
51. [דוח שר הבריאות על העישון בישראל, 2016, גרסא מתוקנת פברואר 2018](#). פרק י' - דיווח על פגישות שנערכו עם חברות טבק בשנת 2016, עמ' 131.
52. [דוח שר הבריאות על העישון בישראל, 2017, מאי 2018](#). פרק י' - דיווח על פגישות שנערכו עם חברות טבק בשנת 2017, עמ' 134.
53. [דוח שר הבריאות על העישון בישראל, 2018, מאי 2019](#). פרק י' - דיווח על פגישות שנערכו עם חברות טבק בשנת 2018, עמ' 104.
- דוח שר הבריאות על העישון בישראל, 2019. מאי 2020. פרק י' - דיווח על פגישות שנערכו עם חברות טבק בשנת 2019, עמ' 132.
52. ["מסך עשן": המאכער שיקשר לשר ליצמן](#). חיים ריבלין, חדשות ערוץ 12, 9 בינואר 2017.
53. מכתב לעובדי משרד הבריאות אודות תחקיר 'מסך עשן' - משה בר סימן טוב, 16 בינואר 2017.
54. מכתב לשבי גטניו, 'מפגשים עם נציגי חברות טבק', עו"ד מיכל גולדברג, 3 באוקטובר 2018.
55. מכתב לשבי גטניו, פרסום הנחיה בדבר איסור מפגשים עם חברות הטבק ולוביסטים מטעמן, שי רינסקי, 29 ביולי 2019.
56. [נהלים והנחיות - מפגשים עם חברות טבק](#), 24 במרץ 2019, אתר משרד האוצר.
57. [הסוף לפגישות חברות הטבק והלוביסטים שלהן עם נציגי הממשלה](#). רוני לינדר, דה מרקר, 17 במרץ 2019.
58. קשר של עובדי המשרד עם שדלנים וגורמי חוץ, מכתב מלשכת היועץ המשפטי במשרד האוצר לתפוצת כלל המשרד, אסי מסינג, עו"ד, 4 בפברואר 2021.
59. [מכה ללוביסטים: האוצר הצמיד להם שומרי סף](#). צבי זרחיה, כלכליסט, 10 בפברואר 2021.

60. שבי גטניו. מכתב: החלת חובת השקיפות על מפגשי עם נציגי חברות טבק. נמען: עו"ד איל ינון, 27 בפברואר 2019.
61. עו"ד איל ינון. מכתב: פנייתך בעניין החלת חובת שקיפות על מפגשים בין חברי הכנסת לבין נציגי חברות טבק. נמען: שבי גטניו. 19 במרץ 2019.
62. [חוק איסור פרסומת והגבלת השיווק של מוצרי טבק ועישון](#), תשמ"ג-1983.
63. [דוח שר הבריאות על העישון בישראל, אתר משרד הבריאות](#). כניסה אחרונה בתאריך 4 ביוני 2021.
64. [חוק איסור פרסומת והגבלת השיווק של מוצרי טבק ועישון, התשמ"ג-1983](#), סעיף 9ה. (ד).
65. שאילתא רגילה מספר 276 בנושא חוק איסור פרסומת והגבלת השיווק של מוצרי טבק ועישון, תשובת שר הבריאות לח"כ עופר כסיף, 14 באוקטובר 2020.
66. [חוק ביטוח בריאות ממלכתי, תשנ"ד-1994](#). סעיף 40א.
- [מנגנון דיווח מקוון על תרומות למערכת הבריאות](#)
67. [ריכוז דוחות סיכום על תרומות שדווחו למשרד הבריאות](#), משנת 2011 ואילך.
68. [Core questionnaire of the reporting instrument of the WHO FCTC – 2020, Israel](#). p.18.
69. [תקנון הכנסת, כללי אתיקה לחבר כנסת](#). עמ' 189-202.

A GLOBAL
TOBACCO
INDUSTRY
WATCHDOG

Global Center for
Good Governance
in Tobacco Control

המיזם למיגור העישון
SMOKE FREE ISRAEL بلا تدخين